

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
Filozofická fakulta. Katedra knižničnej a informačnej vedy
Akademická knižnica UK

KEGA 133UK-4/2013

Informačná gramotnosť

informačné zručnosti, schopnosti, znalosti, návyky

Prehľadová štúdia

Autor(i):

Ľudmila Hrdináková

Zhrnutie:

Tutoriál prináša informácie o tom:

- aký je účel prehľadovej štúdie,
- v čom sa líši prehľadová štúdia od iných typov prác,
- aké sú kľúčové vlastnosti prehľadovej štúdie,
- ako sa postupuje pri písaní prehľadovej štúdie.

Copyright:

Tento dokument môže byť použitý výhradne na výskumné, pedagogické alebo osobné študijné účely. Akékoľvek sublicencovanie, reprodukcia, redistribúcia, či predaj sú zakázané.

©Univerzita Komenského v Bratislave, 2014

Čo je prehľadová štúdia

- Prehľadová štúdia (inak aj analytická prehľadová štúdia, angl. literature review) je kritické zhodnotenie selektovanej literatúry na konkrétnu tému.
- Prehľadové štúdie sú odlišné od iných typov písomných prác, ktoré študent realizuje na univerzite (vysokej škole).
- Prehľadová štúdia je metaforicky povedané diskusiou informačných zdrojov k téme.

Čo nie je prehľadová štúdia

Prehľadová štúdia nie je:

- esej,
- seminárna práca,
- komentovaná bibliografia,
- súpis literatúry (bibliografia, rešerš).

Uvedené typy prác sú úplne odlišné typy akademických písomných výstupov, ktoré majú svoje a osobité aspekty, nároky a zámery.

Prehľadová štúdia VERZUS esej

Prehľadová štúdia a esej vyžadujú veľa z rovnakých schopností, napríklad:

- schopnosti kritického myslenia,
- schopnosti analytického myslenia,
- schopnosti hodnotenia,
- schopnosti akademického písomného prejavu,
- schopnosti odkazovania.

Napriek tomu však majú rôzny účel, z čoho vyplývajú rozličné zámery daných odborných písomných útvarov:

- **esej** vyžaduje, aby študent podporil svoje vlastné argumenty naštudovanými informáciami (dôkazmi),
- **prehľadová štúdia** vyžaduje, aby študent kriticky komentoval argumenty druhých.

Prehľadová štúdia VERZUS anotovaná (komentovaná) bibliografia

Prehľadová štúdia a anotovaná bibliografia vyžadujú veľa z rovnakých schopností, napríklad:

- schopnosti hodnotenia informačných zdrojov,
- schopnosti selekcie informačných zdrojov,
- schopnosti zhromažďovania adekvátnych zdrojov,
- schopnosti popisovania a anotovania zdrojov.

Analytický prehľad literatúry zahŕňa oveľa viac než to, rozdielnosti možno badať najmä v nasledujúcom aspekte:

- anotované bibliografie sú prevažne popisného (deskriptívneho) charakteru,
- zatiaľ čo prehľadová štúdia je predovšetkým analytická.

Ďalším podstatným odlišujúcim znakom je štruktúrácia:

- anotovaná bibliografia je abecedne radený súpis s anotáciami – každý záznam je uvedený oddelene,
- prehľadová štúdia zhrňa myšlienky obsiahnuté v každom odkaze (referencii na zdroj) a je štruktúrovaná okolo centrálného konceptu deleného do podpoložiek, prehľadová štúdia sa javí ako ucelený text – štruktúra prehľadovej štúdie zahŕňa analýzu, komparáciu, zhrnutie a syntézu.

AKÉ SÚ účely prehľadovej štúdie?

Prehľadová štúdia slúži na mnohé účely. Môže:

- poskytnúť užitočné podkladové informácie k danej (tvojej) téme, ktoré umožňujú čitateľovi lepšie pochopiť danú tému,
- preukázať vedomosti študenta z danej oblasti,
- dať jasne najavo pohľad študenta a perspektívy vzhľadom na danú tému,
- argumentovať, odôvodniť výber výskumného dizajnu a metodológie,
- vysvetliť, ako môže práca vyplniť medzeru v odbornej literatúre.

Prehľadová štúdia môže existovať ako samostatný výstup vysokoškolského študenta, alebo môže byť súčasťou kvalifikačnej (bakalárskej, diplomovej, doktorskej) práce. Prehľadová štúdia býva obyčajne samostatnou časťou (kapitolou) výskumného projektu alebo grantového projektu ako vstupná štúdia.

Hlavným zameraním prehľadovej štúdie je hľadať, vyvinúť a formulovať argumenty pre výskum (samostatný alebo v rámci kvalifikačnej práce) dokument a dané informačné zdroje využíva ako základ a ako podporu pre nový pohľad (výskum).

Prehľadová štúdia je tak praktickým sprievodcom v rámci konkrétnej témy. Ak je obmedzený čas na to, aby sa uskutočnil dôsledný prieskum informačných zdrojov, prehľadová štúdia poskytne prehľad a (alebo) môže fungovať ako odrazový mostík.

Kľúčové prvky prehľadovej štúdie

Prehľadová štúdia kombinuje niekoľko stavebných prvkov: analýzu, komparáciu, zhrnutie a syntézu:

- **analýza** ide dovnútra selektovaných informačných zdrojov,
- **komparácia** porovnáva informačné zdroje vo vzťahu k ústrednej téme, ale i navzájom,
- **zhrnutie** obsahuje rekapituláciu dôležitých informácií zo zdrojov,
- **syntéza** je re-organizáciou týchto informácií získaných zo selektovaných zdrojov.

Práve takáto kombinácia a konštrukcia by mohla dať novú interpretáciu staršiemu

PREHĽADOVÁ ŠTÚDIA

výskumnému materiálu publikovanému v informačných zdrojoch alebo kombinovať nové a staré výklady.

AKÉ SÚ KLÍČOVÉ VLASTNOSTI ANALYTICKÉHO PREHĽADU LITERATÚRY?

Prehľadová štúdia vyžaduje, aby študent (autor) kriticky zhodnotil literatúru (informačné zdroje) k danej téme.

Pre účely „kritického zhodnotenia“ informačného zdroja je potrebné určiť jeho silné a slabé stránky. V nasledujúcej tabuľke sú uvedené kritériá hodnotenia (metóda REVIEW), ktoré pomôžu kriticky hodnotiť a selektovať informačné zdroje pre prehľadovú štúdiu:

Kritérium	indikátory
R (Relevance) – relevancia	<ul style="list-style-type: none">Má referencia (odkaz) kompletne pokryť tému, alebo len jeden z jej aspektov?Musíš čítať široký rozsah, aby si určil, aké relevantné sú zdroje vo vzťahu k iným zdrojom?
E (Expertise) – odbornosť autora	<ul style="list-style-type: none">Aké je vzdelanie autora?Aké je jeho kvalifikácia?Píše v danej oblasti frekventovane?Je pravidelne spomínaný / spájaný inými autormi (expertmi) v danej oblasti?Je pravidelne citovaný inými autormi (expertmi) v danej oblasti?
V (Viewpoint) hľadisko / postoj autora / organizácie	<ul style="list-style-type: none">Má autor nejaké osobné alebo profesijné vzťahy, ktoré môžu ovplyvniť jeho prácu?Bol výskum sponzorovaný nejakou organizáciou s hmotným (ekonomickým) záujmom o tému?Aký je účel zdroja – informovať, presvedčiť alebo pobaviť?
I (Intended audience) – zamýšľané publikum	<ul style="list-style-type: none">Majú byť odkazy (referencie) zamerané na širokú verejnosť alebo odborné (vedecké) publikum?Majú byť určené pre profesionálov v odbore alebo komunitu výskumníkov?
E (Evidence) – dôkazy, svedectvá	<ul style="list-style-type: none">Sú názory podporované vedeckými dôkazmi?Je (najmä) štýl odkazovania používaný riadne, dôsledne, konzistentne?Boli referencie podrobené peer review – procesu („kontrola/revízia seberovnými“)?
W (When published) – čas publikovania	<ul style="list-style-type: none">Boli referencie zverejnené v poslednej dobe?Bol zaznamenaný (dosiahol sa) významný pokrok v predmetnej oblasti od tej doby, čo bola referencia zverejnená?

Základné strategické body tvorby prehľadovej štúdie

Zostaviť tézy	<ul style="list-style-type: none">čo všetko má byť obsiahnuté v témeaké sú čiastkové témy
Práca	<ul style="list-style-type: none">vyhľadávanie IZ

PREHĽADOVÁ ŠTÚDIA

s informačnými zdrojmi	<ul style="list-style-type: none">• selektovanie IZ• obsahové spracovanie: konspektovanie, hodnotenie prínosu,
Tvorba textu a organizácia	<ul style="list-style-type: none">• premyslieť organizáciu prehľadovej štúdie• čo všetko musí obsahovať• v akom poradí IZ prezentovať• pokrytie základných kategórií• písanie vlastného textu
Členenie:	<ul style="list-style-type: none">• úvod: poskytuje rýchlu predstavu o téme prehľadovej štúdie, aká je ústredná téma alebo štruktúra,• hlavná časť: diskusia autora o zdrojoch, organizovaná buď chronologicky, tematicky alebo metodologicky (pozri nižšie ďalšie informácie o každom),• závery / odporúčanie: časť diskutujte o tom, čo autor načrtol v prehľadovej štúdii (+ kde a ako je možné pokračovať)
	organizácia hlavnej časti práce: <ul style="list-style-type: none">• chronologická: chronológiu publikovania x trendy• tematická• metodologická
Finalizácia	PREHODNOCOVAŤ <ul style="list-style-type: none">• text so zámerom• text s hlavnou témou• kvalitu uvádzaných a komentovaných zdrojov• použitie dôkazov• pridané myšlienky, nápady, komentáre, hodnotenia

ZAOSTRENÉ NA kľúčové publikácie

*Prehľadová štúdiá nemusia zahŕňať všetko, čo bolo na danú tému napísané!
Nielen že je to nepraktické, nie je to ani pre čitateľov danej štúdie užitočné!*

Pozornosť autora prehľadovej štúdie by mala byť zameraná na publikácie, ktoré majú veľký (najväčší) vplyv na danom vedeckom (odbornom / výskumnom) poli.

Princíp:

Ak je odkaz na zdroj (referencia) spomenutá mnohokrát inými renomovanými autormi, možno sa domnievať, že ide o kľúčové publikácie.

Je dôležité zahrnúť aj aktuálne (nedávno vydané) publikácie, ktoré dokazujú, že autor smeruje až k aktuálnemu daniu v danej téme a sleduje vývoj v tejto oblasti.

Pohľad na „veľký obraz“ (na celok)

Hoci prehľadová štúdiá často zahŕňa analýzu malých detailov informačných zdrojov, je prinajmenšom veľmi dôležité, aby sa autor zamerával aj na celok („big picture“) danej štúdie. Mala by totiž poskytovať komplexný prehľad a pohľad na tému (hlavne z hľadiska čitateľa), a to najmä na:

- na vedúce teoretické authority a vedecké osobnosti,
- na kľúčové publikácie,
- na prípadné medzery v oblasti výskumu (oblastí, ktoré boli zanedbávané výskumníkmi).

Princíp:

Písanie prehľadovej štúdie je z hľadiska celku ako montáž puzzle, konštruktér musí prísť na to, ako kusy do seba zapadajú, prípadne či a ktoré kusy chýbajú. Iba po skompletizovaní a dokončení puzzle je téma celkovo jasná.

Zahrnúť rad ZDROJOV

Ak chce autor prehľadovej štúdie dokázať, že veľa čítal, mal by pokryť množstvo zdrojov. V prehľadovej štúdii môže byť zahrnutý každý typ odkazu za predpokladu, že je pre tému dôležitý a má vysokú mieru odbornosti a kvality.

V závislosti od témy, môžeš zahrnúť: knihy, časopisecké články, webové stránky, zborníky a state zo zborníkov, vládne správy a dokonca aj správy v médiách.

POVEDAŤ niečo nové!

Pri písaní prehľadovej štúdie je dôležité povedať niečo nové o téme, a to:

- informácie o skúmaní témy, ktoré neboli ešte zverejnené (to je však pomerne vzácne),
- odporúča (a osvedčuje) sa i pohľad na starú tému v novom spôsobe.

Princíp:

Nikto nebude mať záujem o prehľadovú štúdiu, pokiaľ bude jednoducho omieľať staré informácie.

Uvedenie autorovho PRÍNOSU / PRÍSPEVKU

Nestačí, aby autor kriticky zhodnotil literatúru – musí dať jasne najavo, ako jeho vlastná interpretácia rozširuje a obohacuje čitateľovo chápanie témy. Tento krok je jedným z najčastejšie prehliadaných študentmi (často aj výskumníkmi)!

Pozor na citácie a parafrázy!

Autor by mal striedmo a vhodne uvádzať myšlienky druhých, prísne odkazovať na zdroje, a komentovať ich. Pri parafrázovaní zdrojov, ktoré nie sú vlastné, by sa mal autor prehľadovej štúdie ubezpečiť sa, že reprezentuje informácie alebo názory pôvodného autora presne a svojimi vlastnými slovami (viac informácií – tutoriál Plagiátorstvo) plagiátorstvo.

Literatúra:

- MASTERS, K., THOMAS, S. a Nick ZOGRAFOS. *What is a literature review?* [online]. Sydney: University of Sydney, 1 March 2010 [cit. 2014-09-02]. Dostupné na: <http://www.library.usyd.edu.au/skills/elearning/learn/literaturereview/index.php>
- *Literature Reviews* [online]. 2014 The University of North Carolina at Chapel Hill, The Writing Center © 2010-2014 [cit. 2014-09-02]. Dostupné na: <http://writingcenter.unc.edu/handouts/literature-reviews/>

